

kar ne moti in ne ogroža drugih.« In tako začne od ogrevanja pred hojo, tempa, dihanja, počitka, obnašanja v skupini, srečevanja do konca ture in spustitve.

Lep del je posvečen obutvi, saj se različni čevlji in podplati različno obnašajo pri hoji in pri plezanju. Brezpotje je zelo raznolik teren – v razponu med potmi in stenami – in zahteva veliko pozornost. Rušje, grušč, skrotje in trave so nam lahko v pomoč ali pa nas ogrožajo. Kako se zaustaviti, če zdrsneto na mokrem travnatem pobočju? Po statistiki GRS je zdrs pogosto na prvem mestu med vzroki smrtnih nesreč. V knjižici so dragoceni nasveti, kako se ustavljamo. Tudi plezanju je posvečeno posebno poglavje, saj lahko v gorah mimogrede zaidemo v strm in nevaren svet, čeprav smo nameravali le hoditi. Niti uporaba palic ni tako preprosta. Pomagajo nam pri vzponu, pri sestopu nam blažijo sonke in pomagajo pri ravnotežju, lahko pa nas celo ogrožajo. Sledijo poglavja o vozlih, samovarovanju (pas, čelada, varovalni komplet) ter o hoji in varovanju na zavarovanih poteh.

Poglavje o snegu obravnava opremo, hojo in nevarnosti. Obširno so opisani hoja s krpljami, uporaba cepina in derez ter vzdrževanje opreme. Na kratko je predstavljeno tudi plezanje v snegu in ledu, saj nas to lahko doleti tudi na pole-

ti kopnih poteh. Knjižico zaključuje pregled strokovne literature, opis usposobljenosti gorskih vodnikov in posameznih kategorij planinskih vodnikov ter slovarček planinskih izrazov, večpomenskih besed in podobno.

Vsekakor je knjižica lahko zelo koristna tudi za izkušenega planinca, za začetnike in pohodnike pa je zdaj skoraj obvezna. Priročnik je izšel v samozaložbi, kupiti ga je mogoče pri avtorju (Bojan Pollak, e-naslov: bojan.pollak@titan.si, GSM (041) 777 187), na voljo pa bo tudi na PZS.

*Tone Škarja (poobjava z
www.gore-ljudje.net, 1. 2. 2005)*

Planin vrhovi v dalji so goreli

Zlatorog: narodna pravljica izpod Triglava, Anton Aškerc, spremna beseda Dušica Kunaver in Brigita Lipovšek, Imprim, samozaložba D. Kunaver, Ljubljana, 2004.

Šest prizorov, od tega štirje v gorah nad »Trento« (Trento), dva v dolini, ob zeleno modri Soči. Tako si je pred sto leti Anton Aškerc zamislil dramsko pesnitev Zlatorog, Slovencem manj znano izvedbo znane pravljice o zlatorogem kozlu, belih ženah, človeški nečimrnosti in prelepah gorah, v katerih se zgodba dogaja. Dušica Kunaver je pesnitev potegnila iz zaprašenih predalov in jo po točno sto letih (prvič) natisnila v samozaložbi, ob tem pa z Brigito Lipovšek napisala še spremno besedo, iz katere izveemo nekaj o izvoru pravljice in njenih objavah – o prvi Baumbachovi upesnitvi (v nemščini) in prevodu Antona Funtka v slovenščino. Aškerc v svojem besedilu zelo lepo naslika planinske prizore, vzhajajoča jutra nad Bogatinom, pod katerim se dogaja velik del zgodbe ... Pa tudi bučanje nevihte, ki v noči odločitve naznanja hude dni. Bojan, glavni junak, na prigravarjanje demonskega zelenega lovca sklene, da mora pasti kozel z zlatimi rogovi, bitje, ki je v milosti belih žena. Napuh, ki ga žene, jeza na ljubljeno

Vido, ki zanj ne mara več – premamile so jo Lahove zgodbe o čudovitih Benetkah – vse to vodi k nespametnim, nepremišljenim odločitvam, ki kar nekako ne sodijo v idilični svet lesenih pastirskih koč, cvetočih gorskih trat in zlatega sonca. A vendar – človeške strasti in čustva vse prepogosto vodijo v neizbežno pogubo, ne glede na to, da je sreča tu, pred pragom – kot pri Bojanu na pragu njegove pastirske bajte, s katerega ga je zvalila dolina ... V zadnjem, nekoliko apokaliptičnem prizoru Vida objokuje svojo tragedijo ob narasli Soči, po kateri priplava Bojanovo truplo, demonski lovec, tudi sam nekoč zaljubljen v Vido, pa škodoželjno moralizira za grmovjem. Soča odnese tudi Vido, domačini obupano vijejo roke, paše v gorah ni več, kajti Zlatorog je po vseh teh dogodkih upostošil njihove planine ...

V spremni besedi Dušica Kunaver in Brigita Lipovšek primerjata »trentskega« (trentarskega) lovca z resničnim Trentarjem, Ivanom Bergincem – Štrukljem, ki se tudi ni bal ničesar in se je skrivoma povzpел prek Severne triglavske stene. Tudi sam je izginil v valovih Soče in njegova zgodba je zavita v tančico skrivnosti – kot dogajanje v pravljici o Zlatorogu. In pravljico zaradi sporočila označita za brezčasno. Ob tem smo seveda

lahko zadovoljni, da je pesnitev znova pred bralci – četudi bi si želeli nekoliko več spremnega besedila in nekoliko pozornejši pregled (napačno stoletje v uvodu pa še nekaj drobnih jezikovnih napak). Same ilustracije Igorja Ribiča so imenitne, tako da je tudi grafična podoba knjige res lepa.

Čeprav je Zlatorog razril Triglavsko pogorje, se je obnovilo, kajti narava v svoji neizmerni moči vedno znova vstane, vsaj doslej je. Tako lahko tudi danes z Aškerčevim Bojanom vzklikamo: »In naj obseva solnce vas z višave, razsiplje naj po vas svoj zlati žar; oblak naj črn pokriva vaše glave, naj grom bobni, razsaja naj vihar, naj bliski švigajo, ognjene strele nad vami; naj odeva vas pomlad z zelenim plaščem; v prte naj vas bele zavija zima ljuta: Vsakikrat ste mile mi in ljube, ve planine, enako občudujem vas!« Obenem pa je ta hvalnica tudi sporočilo svetu, naj ga ne vodi le napuh – kajti, ko se bo spet razhudil »Zlatorog«, bo morda prepozno.

Marjan Bradeško

Sto let na Idrijskem

Sto let naših poti, Planinsko društvo Idrija 1904-2004, uredila Marica Brezavšček, PD Idrija, Idrija, 2003.

Temačnost idrijskih grap je tamkajšnjega človeka že od nekdaj gnala v višave, proti soncu, svetlobi. Leta 1904 so se ljubitelji hoje v

gore tudi organizirali v planinsko društvo (PD) Idrija in tako je to društvo lani praznovalo že sto let obstoja. Ob tej priložnosti so izdali ličen zbornik, ki ga je uredila Marica Brezavšček, fotografsko gradivo pa prispeval Nace Breitenberger s sodelavci. Zbornik na slabih sto straneh povzema zgodovino društva in delovanje posameznih odsekov, zlasti iz zadnjega obdobja društva. Gradivo je predvsem dokumentarno, z veliko dejstev, ki so lepo podkrepljena s črno-belimi in barvnimi fotografijami (vložek), četudi bi nekaj več vtisov z gora zbornik še popestrilo. Izvemo, da je imelo društvo, podobno kot večina društev v Sloveniji, svoja boljša in slabša obdobja, predvsem velik zagon je bil v obdobju 1970-1980. Zanimivo je tudi, da v zadnjem času ni več takega navdušenja, kot je bilo denimo po drugi svetovni vojni – takrat je bila težava denar za prevoz, danes, ko to praviloma ni več ovira, pa pogosto zmanjkuje volje. Kljub vsemu je dejavnost društva opazna, alpinisti plezajo, markacisti označujejo poti (in še jih bodo morali, saj se jim je nekdanja Idrijsko-cerkljanska planinska pot pošteno zarasla, kot piše Rafko Terpin), gospodarski odsek obnavlja kočno na Hlevišah, izletništvo je pred leti spet oživel. Že to, da je več kot trideset prispevkov v zborniku napisalo preko dvajset različnih avtorjev, kaže na še vedno dovolj vneme, da bo planinstvo v idrijskem koncu živelo naprej. O tem, kako zapleten in »razmetan« je svet, prepreden z grapami in dolinami, ki se širijo v vse smeri, kaže tudi relativno velika teža, ki so jo v zborniku dali orientaciji – res, brez nje planincu na tistem koncu lahko trda prede. Beremo seveda tudi o mladinskih planinskih taborih, zanimive so zabeležke mladih s teh taborjenj in tudi z drugih izletov, pa prispevki o različnih pohodih (planinski maraton Pavla, tek na deset idrijskih vrhov ipd.) in srečanjih. Škoda le, ker ni jasno razvidno, po kakšnem ključu je gradivo urejeno, četudi urednica v uvodu pojasni, na kak-

šen način je bilo le-to zbrano in izbrano. Sicer pa je zbornik tudi jezikovno zgledno urejen in ohranja zajeten košček stoletne zgodovine planinstva na Idrijskem.

Marjan Bradeško

Stoletnica PD Idrija

Začetki organiziranega planinstva na Idrijskem segajo v leto 1904 k Maksu Pirnatu - pobudniku oz. ustanovitelju društva. Prve planinske navdušence so zamenjale nove generacije, bolj ali manj zagnane, planinska ideja pa je vse-skozi živela in živi še danes. Tako je v letu 2004 PD Idrija proslavljalo stoletnico svojega obstoja. Vse leto so potekale prireditve in razne akcije z željo, da bi čim bolj slavno-stno zaznamovali ta visoki jubilej. Hkrati pa je bila obletnica tudi priložnost za pogled v preteklost in načrtovanje novega. Društvo z vsemi odseki spet živahno deluje in to je dobra popotnica za drugo stoletje. Aktivni so alpinisti, MO nepretrgano deluje vse od ustanovitve leta 1956, izletništvo je po več sušnih letih spet zaživelo. V edini postojanki, koči na Hlevišah, potekajo temeljita prenovitvena dela, ki bodo predvidoma končana do junija 2005, ko bo društvo praznovalo 50-letnico koče. Za pripravo prireditve je skrbel poseben organizacijski odbor, ki ga je vodil nekdanji predsednik društva Marjan Rupnik ob pomoči UO društva, vodij odsekov in drugih članov društva. Povsod (v ABC-biltenu, na plakatih in drugod) nas je vseskozi spremljal razpoznavni znak, delo Nandeta Rupnika. Že v začetku leta smo v Idrijskih novicah predstavili razvoj društva v stoletnem obdobju, v naslednjih mesecih pa še ustanovitev in delovanje AO in delo markacistov. Rafko Terpin pa je v več prispevkih, objavljenih v Planinskem vestniku, orisal zanimive koticke naše soseščine. Posamezni odseki so na razstavi v izložbi poleg svojega rednega dela prikazali še pregled dejavnosti. 29. maja je MO organiziral srečanje mladinskih odsekov Posočja na Hlevišah,

